ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 8ης Μαρτίου 2001 *

Στην υπόθεση C-278/99,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατά

Georgius van der Burg,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 1 της οδηγίας 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφορήσεως στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών (ΕΕ L 109, σ. 8),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Gulmann (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, Β. Σκουρή, J.-P. Puissochet, R. Schintgen και N. Colneric, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
γραμματέας: R. Grass,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από τον M. A. Fierstra,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Snoecx,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις K. Rispal-Bellanger και R. Loosli-Surrans,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον J. E. Collins, επικουρούμενο από τον N. Green, QC,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους C. van der Hauwaert και M. Shotter,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Δεκεμβρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 6ης Ιουλίου 1999, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Ιουλίου 1999, το Hoge Raad der Nederlanden υπέβαλε βάσει του άρθρου 234 ΕΚ δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 1 της οδηγίας 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφορήσεως στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών (ΕΕ L 109, σ. 8).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο ποινικής δίκης που κινήθηκε κατά του G. van der Burg για τον λόγο ότι καταχώρησε σε μηνιαίο περιοδικό διαφήμιση για την πώληση μη εγκεκριμένων ραδιοενισχυτών.

Η κοινοτική ρύθμιση

3 Κατά το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 83/189, «τεχνικές προδιαγραφές» είναι «οι προδιαγραφές που περιέχονται σε έγγραφο με το οποίο ορίζονται τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος, όπως η ποιοτική στάθμη, η απόδοση, η ασφάλεια, οι διαστάσεις, καθώς και οι προδιαγραφές που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμής, τη συσκευασία, το μαρκάρισμα και το ετικετάρισμα».

4 Κατά το άρθρο 1, σημείο 5, της οδηγίας αυτής, ως «τεχνικοί κανόνες» νοούνται «οι τεχνικές προδιαγραφές, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών διατάξεων που

ισχύουν γι' αυτές, η τήρηση των οποίων είναι υποχρεωτική, de jure ή de facto, για την εμπορία ή χρησιμοποίηση σε κράτος μέλος ή σε μεγάλο τμήμα του κράτους αυτού, με εξαίρεση τις προδιαγραφές που ορίζονται από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης».

5 Τα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 83/189 επιβάλλουν στα κράτη μέλη, αφενός, να ανακοινώνουν στην Επιτροπή τα σχέδια τεχνικών κανόνων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της και, αφετέρου, να αναβάλλουν για πολλούς μήνες την έγκριση των σχεδίων αυτών προκειμένου να έχει η Επιτροπή τη δυνατότητα να εξακριβώσει αν τα σχέδια αυτά συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο ή να προτείνει ή εκδώσει οδηγία για το θέμα αυτό.

Η ολλανδική ρύθμιση

6 Στην απόφαση περί παραπομπής, το Hoge Raad περιγράφει ως ακολούθως την επίμαχη στην κύρια δίκη ολλανδική ρύθμιση.

7 Κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Wet op de Telecommunicatievoorzieningen (νόμου περί τηλεπικοινωνιών, στο εξής: WTV), όπως ίσχυε όταν τελέστηκε η πράξη που προσάπτεται στον G. van der Burg, απαγορεύεται η τοποθέτηση, κατοχή ή χρήση μη εγκεκριμένων ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων, εκτός αν έχει δοθεί άδεια με υπουργική απόφαση.

8 Το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του Besluit radio-elektrische inrichtingen της 5ης Δεκεμβρίου 1988 (διατάγματος περί ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων, Stb. 1988, σ. 552, στο εξής: διάταγμα), ορίζει:

«Απαγορεύεται η απ' ευθείας ή μέσω άλλου εμπορική διαφήμιση εγκαταστάσεων εκπομπής που δεν ανήκουν σε εγκεκριμένο τύπο».

9 Το άρθρο C.2.1, παράγραφος 2, του διατάγματος ορίζει:

«Οι εγκαταστάσεις εκπομπής είναι εγκεκριμένου τύπου αν έχουν εγκριθεί με υπουργική απόφαση».

10 Κατά τα άρθρα 16, αρχή και στοιχείο b, του WTV και A.3.1 του διατάγματος, για την εφαρμογή των σχετικών με τις εγκαταστάσεις εκπομπής κανόνων που περιέχονται στο διάταγμα αυτό ή που θεσπίζονται βάσει του διατάγματος αυτού οι ραδιοηλεκτρικοί ενισχυτές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν μαζί με εγκαταστάσεις εκπομπής εξομοιώνονται με τις εγκαταστάσεις αυτές.

11 Ο Regeling toelating radio-elektrische inrichtingen (κανονισμός περί εγκρίσεως των ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων, Stcrt. 1992, σ. 64) διέπει τις προϋποθέσεις εγκρίσεως. Το άρθρο 8 του κανονισμού αυτού ορίζει ότι τα τεχνικά πρότυπα που ισχύουν για τις ραδιοηλεκτρικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνονται στον κατάλογο προτύπων που περιέχεται στο παράρτημα 2 του ίδιου κανονισμού. Το παράρτημα αυτό δεν αφορά τους ραδιοενισχυτές.

12 Κατά το άρθρο Η, αρχή και στοιχείο a, του διατάγματος, κάθε παράβαση της απαγορεύσεως που προβλέπεται στο άρθρο C.11.1 επισύρει ποινικές κυρώσεις.

Το αντικείμενο της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

13 Τον Ιανουάριο του 1994, ο G. van der Burg καταχώρησε στην επιθεώρηση «Elektron», μηνιαίο περιοδικό για ραδιοερασιτέχνες, διαφήμιση για την πώληση ραδιοενισχυτών ισχύος 1 000 και/ή 1 500 Watt. Οι ραδιοενισχυτές είναι ηλεκτρονικές συσκευές οι οποίες καθιστούν δυνατή την ενίσχυση του εκπεμπομένου σήματος. Οι ενισχυτές που διέθετε προς πώληση ο G. van der Burg είναι εγκαταστάσεις εκπομπής κατά τον WTV για τις οποίες δεν είχε χορηγηθεί έγκριση.

14 Στο πλαίσιο ποινικών διώξεων που ασκήθηκαν κατά του G. van der Burg για παράβαση των άρθρων 17 του WTV και C.11.1 του διατάγματος, το Arrondissementsrechtbank te Rotterdam (Κάτω Χώρες) τον καταδίκασε κατ' έφεση σε πρόστιμο 600 ολλανδικών φιορινίων.

15 Ο G. van der Burg άσκησε κατά της αποφάσεως αυτής αναίρεση, ισχυριζόμενος ότι η εθνική ρύθμιση επί της οποίας στηρίχθηκαν οι διώξεις είναι αντίθετη προς το κοινοτικό δίκαιο καθόσον δεν ανακοινώθηκε σύμφωνα με την οδηγία 83/189.

16 Στο σημείο 6.11.1 της αποφάσεώς του περί παραπομπής, το Hoge Raad προέβη, σχετικά με το ζήτημα αν το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος αποτελεί τεχνικό κανόνα, στην εξής ανάλυση:

«Στην απόφαση [της 30ής Απριλίου 1996, C-194/94, CIA Security International (Συλλογή 1996, σ. I-2201)], το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκτίμησε [...] ότι οι τεχνικοί κανόνες υπό την έννοια της οδηγίας [83/189] είναι "προδιαγραφές που καθορίζουν τα χαρακτηριστικά των προϊόντων". Προς το παρόν, η εκτίμηση αυτή σε συνδυασμό με τους προπαρατεθέντες ορισμούς της οδηγίας [83/189] φαίνεται να δείχνει ότι μια διάταξη όπως η παρούσα δεν πρέπει να θεωρηθεί τεχνικός κανόνας υπό την έννοια της οδηγίας [83/189]. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να τονιστεί ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των προτύπων που πρέπει να ακολουθούν οι εγκαταστάσεις εκπομπής και της παρούσας απαγορεύσεως. Η έκταση της απαγορεύσεως εμπορικής διαφημίσεως εξαρτάται πλήρως από τα πρότυπα που οι εγκαταστάσεις εκπομπής πρέπει να ακολουθούν για να μπορούν να θεωρηθούν εγκεκριμένου τύπου. Με άλλα λόγια: αν μια εγκατάσταση εκπομπής δεν ακολουθεί τα ισχύοντα τεχνικά πρότυπα, η εγκατάσταση αυτή πρέπει να θεωρείται μη εγκεκριμένου τύπου, πράγμα που σημαίνει ότι, κατά το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος περί ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων, ουδεμία εμπορική διαφήμιση δύναται να γίνει για τις εγκαταστάσεις εκπομπής αυτού του τύπου.»

17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hoge Raad αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει, στο πλαίσιο της προαναφερθείσας [...] ρυθμίσεως και υπό το πρίσμα των σκέψεων που διατυπώνονται συναφώς στο σημείο 6.11.1 [της αποφάσεως περί παραπομπής], το άρθρο 1 της οδηγίας 83/189 την έννοια ότι το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του Besluit radio-electrische inrichtingen, κατά το οποίο: "Απαγορεύεται η απ' ευθείας ή μέσω άλλου εμπορική διαφήμιση εγκαταστάσεων εκπομπής που δεν ανήκουν σε εγκεκριμένο τύπο", πρέπει να θεωρηθεί ως τεχνικός κανόνας υπό την έννοια της πιο πάνω οδηγίας;

2) Αν στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση, έχει αυτό ως συνέπεια ότι μια τέτοια διάταξη δεν έχει εφαρμογή μόνον όταν σε μια συγκεκριμένη περίπτωση εμποδίζει το εμπόριο ή την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων ή πρέπει να γίνει δεκτό ότι η διάταξη αυτή πρέπει πάραυτα να μην εφαρμόζεται όταν ο κανόνας γενικώς, και επομένως ανεξαρτήτως της συγκεκριμένης περιπτώσεως, εμποδίζει ή δύναται να εμποδίσει το εμπόριο;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

18 Με το πρώτο ερώτημά του, το εθνικό δικαστήριο ερωτά στην ουσία αν εθνική ρύθμιση, όπως το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος, η οποία απαγορεύει την εμπορική διαφήμιση των εγκαταστάσεων εκπομπής που δεν ανήκουν σε εγκεκριμένο τύπο, αποτελεί κατά την οδηγία 83/189 τεχνικό κανόνα ο οποίος έπρεπε να ανακοινωθεί στην Επιτροπή πριν από τη θέσπισή του.

19 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως τόνισαν η Ολλανδική, η Βελγική και η Γαλλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και, στην ουσία, η Επιτροπή, η ρύθμιση αυτή δεν αποτελεί τεχνική προδιαγραφή υπό την έννοια της οδηγίας 83/189, οπότε δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως τεχνικός κανόνας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

20 Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 83/189, τεχνικές προδιαγραφές υπό την έννοια της οδηγίας αυτής είναι «οι προδιαγραφές που περιέχονται σε έγγραφο με το οποίο ορίζονται τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος». Έτσι, οι τεχνικές προδιαγραφές υπό την έννοια της οδηγίας 83/189 πρέπει να αφορούν το προϊόν ως τέτοιο (βλ. την απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2000, C-314/98, Snellers, Συλλογή 2000, σ. I-8633, σκέψη 38). Όμως, ρύθμιση, όπως το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος, η οποία περιορίζεται να απαγορεύσει ένα τρόπο εμπορίας, δεν καθορίζει τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος.

21 Εν προκειμένω, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το γεγονός ότι, όπως τόνισε το αιτούν δικαστήριο, υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ μιας απαγορεύσεως διαφημίσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, και των τεχνικών προτύπων που οι εγκαταστάσεις εκπομπής πρέπει να ακολουθούν δεν είναι αρκετό για να χαρακτηριστεί η εν λόγω απαγόρευση ως «τεχνική προδιαγραφή» υπό την έννοια της οδηγίας 83/189.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι εθνική ρύθμιση, όπως το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος, η οποία απαγορεύει την εμπορική διαφήμιση των εγκαταστάσεων εκπομπής που δεν ανήκουν σε εγκεκριμένο τύπο, δεν αποτελεί κατά την οδηγία 83/189 τεχνικό κανόνα που έπρεπε να ανακοινωθεί στην Επιτροπή πριν από τη θέσπισή του.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

23 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει να δοθεί απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

24 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ολλανδική, η Βελγική και η Γαλλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς την κύρια δίκη τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

. ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 6ης Ιουλίου 1999 το Hoge Raad der Nederlanden, αποφαίνεται:

Εθνική ρύθμιση, όπως το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του Besluit radio-elektrische inrichtingen, η οποία απαγορεύει την εμπορική διαφήμιση των εγκαταστάσεων εκπομπής που δεν ανήκουν σε εγκεκριμένο τύπο, δεν αποτελεί κατά την οδηγία 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφορήσεως στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών, τεχνικό κανόνα που έπρεπε να ανακοινωθεί στην Επιτροπή πριν από τη θέσπισή του.

Gulmann Σκουρής Puissochet

Schintgen Colneric

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 8 Μαρτίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

C. Gulmann